

Souhrnné výsledky konjunkturálního průzkumu v podnikové sféře

Český statistický úřad provedl v listopadu 2008 celostátní konjunkturální průzkum názorů vedoucích pracovníků vybraných podniků z oblasti průmyslu, stavebnictví, obchodu a vybraných odvětví služeb. Tento průzkum byl zaměřen **jednak na hodnocení situace v hlavních oblastech podnikové ekonomiky v listopadu a na krátkodobý výhled pro příští měsíce ve srovnání se situací, jak se jevila respondentům v období průzkumu.**

Průzkum se týkal 962 průmyslových podniků (tržby z průmyslové činnosti těchto podniků představují více než polovinu tržeb za průmyslové podniky celkem), ve stavebnictví 532 podniků, tento soubor pokrývá zhruba polovinu stavebních prací provedených podle dodavatelských smluv ve stavebnictví celkem, 362 podniků obchodu a 783 podniků vybraných odvětví služeb.

Odpovědi v dotaznících byly zpracovány váženě podle tržeb, (resp. objemu stavebních prací), otázky z oblasti pracovní problematiky váženě počtem zaměstnanců příslušné organizace¹⁾.

1. Konjunkturální průzkum v průmyslových podnicích

V **průmyslu** se v listopadu oproti říjnu snížilo hodnocení současné celkové **ekonomické situace**. 37,2 % respondentů hodnotí svou ekonomickou situaci jako dobrou, 56,7 % jako uspokojivou a 6,1 % jako špatnou. V rámci zpracovatelského průmyslu byla ekonomická situace uspokojivá u respondentů se 60,1 % tržeb. Jako špatnou označili svoji ekonomickou situaci respondenti z oblasti zpracovatelského průmyslu s 6,7 % tržeb. Jedná se zejména o některé podniky oděvního průmyslu, zpracování druhotných surovin a průmyslu a textilního průmyslu. Dobrá ekonomická situace byla u respondentů se 33,2 % tržeb ze zpracovatelského průmyslu.

Hodnocení **celkové i zahraniční poptávky** se v listopadu snížilo výrazně. Úroveň **celkové poptávky** (knihy zakázek) považovali za uspokojivou respondenti se 66,6 % tržeb, respondenti se 2,9 % tržeb hodnotili úroveň celkové poptávky po své produkci jako vyšší a respondenti s 30,5 % tržeb jako nízkou. V rámci zpracovatelského průmyslu byla úroveň celkové poptávky v období průzkumu hodnocena jako uspokojivá u respondentů s 63,2 % tržeb, jako nízká u respondentů se 33,6 % tržeb a vyšší poptávka byla u respondentů s 3,2 % tržeb.

Pro zahraniční odběratele dodává část svých výrobků zhruba 78 % z celkového počtu vybraných podniků. Z nich podniky se 64,8 % tržeb považovaly úroveň **zahraniční poptávky** za uspokojivou, podniky s 33,5 % tržeb za nízkou a jako vysokou označili poptávku zahraničních partnerů respondenti s 1,7 % tržeb. Ve zpracovatelském průmyslu byla úroveň zahraniční poptávky považována za uspokojivou u respondentů s 61,1 % tržeb, u 37,1 % za nízkou a u 1,8 % za vysokou.

Výrobní činnost vzrostla u podniků se 10,6 % tržeb, poklesla u 36,8 % podniků a u podniků s 52,6 % tržeb byla výrobní činnost stabilizovaná. Ve zpracovatelském průmyslu se výrobní činnost zvýšila u respondentů se 7,4 % tržeb, snížení se týkalo podniků se 40 % a neměnnost podniků s 52,6 % tržeb.

Zásoby se podle mínění respondentů nezměnily. Stav **zásob hotových výrobků** považovali v období průzkumu respondenti s 85,1% tržeb za normální v sezóně. Podniky s 11,4 % tržeb mají své zásoby vyšší a podniky s 3,5 % tržeb nízké. Stav **zásob surovin a materiálů** považují respondenti reprezentující 86,3 % tržeb za normální v sezóně.

Očekávání celkové **ekonomické situace** jsou pro **příští tři i šest měsíců** nižší než v říjnu. Podle odpovědí v dotaznících by **celková ekonomická situace** měla v dalších třech měsících zůstat stabilizovaná u respondentů představujících 69,2 % tržeb. Zlepšení očekávají podniky s 5,2 % a zhoršení respondenti s 25,6 % tržeb. V průmyslu zpracovatelském se ekonomická situace zlepší u 4,9 % respondentů, u 28,2 % se zhorší a beze změny zůstane u podniků se 66,9 % tržeb.

¹⁾ Hodnocení je provedeno pomocí konjunkturálních sald, což je rozdíl mezi odpověďmi ve variantách zlepšení (růst) a zhoršení (pokles) vyjádřený v %

Pro příštích šest měsíců respondenti s 10,7 % tržeb očekávají zlepšení **ekonomické situace**, zhoršení s 27,8 % a respondenti představující 61,5 % tržeb se změnami úrovně ekonomické situace svého podniku neuvažují. Ve zpracovatelském průmyslu se ekonomická situace stabilizuje u respondentů představujících 58 % tržeb, ke zlepšení by mělo dojít u podniků s 11,2 % tržeb a ke zhoršení u podniků, které zahrnují 30,8 % tržeb za respondenty ze zpracovatelského průmyslu.

Celková poptávka (podle knihy zakázek) by se v **příštích třech měsících** ve srovnání se situací v období průzkumu neměla měnit u respondentů se 55,3 % tržeb, s oživením poptávky počítají respondenti se 7,4 % a se snížením respondenti s 37,3 %. Ve zpracovatelském průmyslu očekávají zvýšení celkové poptávky respondenti se 6,1 % tržeb, snížení očekává 40,4 % respondentů a neměnnost 53,5 % respondentů.

Celkový export by se měl zvýšit u respondentů s 10 % tržeb, s neměnností exportu počítají podniky, jejichž tržby činí 54,6 % za celý soubor a snížení exportu očekává 35,4 % respondentů. Ve zpracovatelském průmyslu očekávají zvýšení celkového exportu respondenti představující 11,1 % tržeb, pokles respondenti se 39,2 % tržeb a respondenti s 49,7 % tržeb se změnami exportu nepočítají.

Celkový dovoz by se měl v příštích třech měsících zvýšit u respondentů se 4,4 % tržeb za soubor podniků, které dovoz realizují, u respondentů s 62,6 % tržeb v této oblasti ke změnám nedojde a snížení dovozu předpokládají podniky se 33 % tržeb. Ve zpracovatelském průmyslu očekává 4,9 % respondentů zvýšení dovozu, 36,7 % snížení a 58,4 % respondentů neočekává změny.

Své **výrobní kapacity vzhledem k zakázkám** považují pro příští měsíce za dostatečné respondenti se 72,3 % tržeb. Více než dostatečné výrobní kapacity by měly být u 24,9 % a nedostatečné u podniků s 2,8 % tržeb. Ve zpracovatelském průmyslu jsou výrobní kapacity dostatečné u respondentů s 70,4 % tržeb, více než dostatečné u 26,6 % a nedostatečné u 3 % respondentů.

Pro příští tři měsíce očekávají respondenti zpomalení **výrobní činnosti** a pokles **zaměstnanosti**. Zvýšení **výrobní činnosti** očekávají respondenti představující 14,7 % tržeb, se snížením počítá 35,9 % respondentů a respondenti se 49,4 % tržeb se změnami svých výrobních aktivit nepočítají. V oblasti zpracovatelského průmyslu čekávají růst výroby respondenti představující 13 % tržeb, neměnný vývoj 47,4 % respondentů a pokles výroby 39,6 % respondentů. Na otázku **zajištění výrobních programů** z hlediska časové perspektivy odpovídali respondenti diferencovaně, a to zejména v souvislosti s odvětvovým zaměřením jejich výrobních aktivit.

S poklesem **zaměstnanosti** počítají respondenti v příštích třech měsících proti situaci v období průzkumu se 43,4 % počtu zaměstnanců. Respondenti s 50 % počtu zaměstnanců se změnami v této oblasti nepočítají a růst předpokládají podniky se 6,6 % zaměstnanců. Obdobné tendence očekávají pro příští tři měsíce také respondenti z oblasti zpracovatelského průmyslu.

Ve srovnání se situací v období průzkumu by se měl **růst cen** průmyslových výrobků týkat 14,1 % tržeb. Se snížením cen uvažují respondenti u 16,4 % tržeb a s neměnností u 69,5 % tržeb. Přitom z respondentů, kteří uvažují s růstem cen, by u 27,9 % tržeb se měly ceny zvyšovat pomaleji než v minulých obdobích, stejně rychle u 67,2% tržeb a rychleji u 4,9 % tržeb. Ve zpracovatelském průmyslu by se měly ceny zvýšit u 9,5 % tržeb, snížit u 18,2 % tržeb a 72,3 % tržeb zpracovatelského průmyslu by se cenové změny neměly týkat.

Co se týká **finanční situace** mělo v období průzkumu závazky po lhůtě splatnosti 24,6 % z celkového počtu podniků, které odpověděly (tržby těchto podniků představují 13,2 % tržeb za všechny vybrané podniky).

Schopnost podniků platit své závazky ve lhůtě splatnosti se v dalších třech měsících nezmění u 86 % počtu respondentů, u 4,8 % selepší a u 9,2 % se zhorší.

Úroveň **úvěrů** se bude vyvíjet podle názorů podniků diferencovaně. Se změnami v objemu úvěrů nepočítá 46,8 % počtu podniků, zvýšení úvěrů očekává 9,8 % a snížení 16,2 % počtu podniků. Úvěry nebude mít 27,2 % počtu podniků.

Saldo **indikátoru důvěry v průmyslu** konstruované jako průměr sezónně očištěných konjunkturálních sald ze tří ukazatelů (hodnocení celkové poptávky, zásoby hotových výrobků s opačným znaménkem a očekávaný vývoj výrobní činnosti) se celkově meziměsíčně snížilo o 5,4 bodu. Je o 30,7 bodu nižší než před rokem.

Ze šetření o **investiční činnosti** vyplývá, že v roce 2009 by měly investice ve zpracovatelském průmyslu dosáhnout nižší úrovně než v roce 2008 (cca o 5 %). Půjde převážně o obnovu výrobního zařízení, méně pak o rozšíření výrobních kapacit a pořízení nové technologie.

2. Konjunkturální průzkum ve stavebních podnicích

Ve **stavebnictví** se hodnocení **současné ekonomické situace** v listopadu oproti minulému měsíci snížilo. V listopadu hodnotilo 58,6 % respondentů svou **ekonomickou situaci** jako dobrou, 40 % jako uspokojivou a 1,4 % jako špatnou. **Stavební činnost** se zvýšila u podniků s 30,4 % objemu stavebních prací, k omezení stavební činnosti došlo u 3,9 % respondentů a u ostatních (s 65,7 % stavebních prací) ke změnám nedošlo.

Hodnocení současné celkové poptávky se snížilo také. Úroveň **celkové poptávky** po produkci svého podniku považovali v období průzkumu za uspokojivou respondenti s 78,4 % stavebních prací. V podnicích, jejichž objem výroby představuje 3,4 % stavebních prací, považovali jejich zástupci úroveň celkové poptávky za vyšší a s 18,2 % za nízkou. Stejně hodnotili respondenti i **úroveň domácí poptávky**. Z podniků, které vykonávají práce v zahraničí, označili **zahraniční poptávku** za nízkou respondenti s 37,1 % stavebních prací a za uspokojivou se 61,3 % stavebních prací.

Jako hlavní **bariéry růstu produkce** svého podniku označují někteří respondenti nedostatečnou poptávku, nedostatek zaměstnanců a finanční problémy, respondenti představující 20,4 % stavebních prací bariéry růstu produkce nemají.

Očekávání vývoje **ekonomické situace** pro období příštích **tří měsíců** jsou mírně vyšší než v říjnu, pro příštích **šest měsíců** jsou nižší. **Celková ekonomická situace** by měla podle výsledků průzkumu zůstat **v příštích třech měsících** stabilizovaná u respondentů se 75,8 % objemu stavebních prací za všechny respondenty. Zlepšení své ekonomické situace předpokládají respondenti se 16,2 % stavebních prací a zhoršení s 8,0 %. **V příštích šesti měsících** by se měla ekonomická situace zlepšit u respondentů se 10 % výroby. Zhoršení své ekonomické situace signalizují pro příštích šest měsíců respondenti se 22,8 % výroby, ke změnám proti období průzkumu by nemělo dojít u 67,2 % respondentů.

Pro **příští tři měsíce** respondenti předpokládají příznivý vývoj **stavební činnosti i zaměstnanosti**. **Stavební činnost** by se měla zvýšit u respondentů představujících 8,5 % stavebních prací. Ke snížení stavební činnosti by mělo dojít v tomto období u respondentů se 22,6 % stavebních prací a stabilizovaný vývoj předpokládají podniky se 68,9 % výroby za celý soubor. Co se týká očekávaného vývoje **zaměstnanosti** se stabilizací v této oblasti počítají respondenti se 74,3 % zaměstnanců za celý soubor. Zvýšení počtu zaměstnanců proti situaci v období průzkumu předpokládá 10,2 % respondentů a snížení 15,5 % respondentů.

Stavebníci vypovídali také o **kapacitním zajištění svého výrobního programu na příští měsíce**. Z celkového počtu odpovídajících podniků uvedlo 80,5 %, že jejich výrobní kapacity budou v příštích měsících vzhledem k zakázkám, objednávkám a probíhajícím jednáním dostatečné. Objem stavebních prací těchto podniků představuje 72,9 % stavebních prací. Nedostatečné výrobní kapacity bude mít 12,1 % počtu respondentů s podílem objemu stavebních prací 5,5 % a více než dostatečné kapacity by měly být u 7,4 % počtu respondentů (objem jejich stavebních prací představuje 21,6 %).

V průměru by měla být dle odpovědí respondentů **stavební výroba zakázkově zajištěna** na zhruba 8,9 měsíců dopředu.

Růst **cen** předpokládají respondenti u 28,5 % své produkce, neměnnost u 66,9 % produkce. U těch respondentů, kteří uvádějí růst, porostou ceny pomalejším tempem než v předchozích obdobích u 18,2 % produkce, stejně rychle u 73,6 % produkce a rychleji u 8,2 % produkce.

Závazky po lhůtě splatnosti mělo 29,5 % počtu respondentů (objem stavebních prací těchto podniků představuje 21,7 % objemu za všechny respondenty).

Objem **úvěrů** se v příštích třech měsících nezmění podle výsledků průzkumu u 54,6 % počtu podniků, zvýšení úvěrů předpokládá 9,7 % a snížení 8,9 % počtu podniků. Úvěry nebude mít 26,8 % počtu podniků.

Saldo indikátoru důvěry ve stavebnictví, konstruované jako průměr sezónně očištěných konjunkturálních sald ze dvou ukazatelů (hodnocení celkové poptávky a očekávaný vývoj zaměstnanosti v příštích třech měsících), se celkově meziměsíčně zvýšilo o 1 bod, ale je o 2 body nižší než před rokem.

3. Konjunkturální průzkum v obchodě

V odvětví **obchodu** se v listopadu ve srovnání se říjnem snížilo hodnocení současné ekonomické situace. Jako dobrou hodnotilo v listopadu **ekonomickou situaci** svého podniku 52 % respondentů, 37,8 % jako odpovídající sezóně a 10,2 % jako špatnou. Zásoby se podle mínění respondentů v listopadu zvýšily. Současný **stav zásob** hodnotilo 82,4 % respondentů jako odpovídající sezóně a vysoký stav zásob mělo 13,5 % respondentů.

Vyšší **požadavky na dodavatele** budou mít v příštích třech měsících respondenti s 21,4 % tržeb, stejné požadavky budou mít firmy se 69,2 % tržeb a s 9,4 % nižší. **Počet zaměstnanců** se v příštích třech měsících nezmění u 67,7 % respondentů, 21,3 % očekává růst a 11 % respondentů pokles. Stabilizované **ceny prodávaného zboží** předpokládají pro další tři měsíce respondenti s 84 % tržeb, 13,9 % předpokládá pokles a 2,1 % respondentů očekává růst.

Očekávání vývoje ekonomické situace pro období příštích **tří měsíců** se téměř nezměnila, pro příštích **šest měsíců** jsou vyšší než v říjnu. Z názoru respondentů na vývoj **ekonomické situace** podniku očekávaný v příštích šesti měsících vyplývá, že podniky se 40,7 % tržeb očekávají zlepšení své ekonomické situace, s 52,2 % žádné změny nepředpokládají a 7,1 % podniků očekává zhoršení.

Saldo indikátoru důvěry, konstruované jako průměr sezónně očištěných konjunkturálních sald ze tří ukazatelů (hodnocení ekonomické situace, stav zásob s opačným znaménkem a očekávaný vývoj ekonomické situace) se v listopadu oproti říjnu snížilo o 3,4 bodu a je o 14 bodů nižší než v listopadu 2007.

4. Konjunkturální průzkum ve vybraných odvětvích služeb

Ve **vybraných odvětvích služeb** se podle respondentů v listopadu ve srovnání se říjnem snížilo hodnocení současné **ekonomické situace**. Hodnocení **poptávky** i její očekávání pro příští tři měsíce se snížila také. Ve vybraných odvětvích služeb hodnotilo svoji současnou **ekonomickou situaci** 54,2 % respondentů jako dobrou, 41,4 % respondentů ji hodnotilo jako odpovídající sezóně a 4,4 % jako špatnou.

Růst **poptávky** (knihy zakázek) po produkci podniku očekává 28,4 % respondentů, neměnný vývoj předpokládá 57,9 % respondentů a 13,7 % pokles. Neměnnost ve vývoji **cen** očekává 89,8 % respondentů, růst cen 9 % respondentů a 1,2 % pokles. Pokles počtu **zaměstnanců** očekává 22,9 % respondentů, neměnnost 59,3 % a růst počtu zaměstnanců 17,8 % respondentů. Očekávání **ekonomické situace** jsou pro příští **tři i šest měsíců** nižší než v říjnu.

Saldo indikátoru důvěry ve vybraných odvětvích služeb (je průměr tří sezónně očištěných ukazatelů - hodnocení ekonomické situace, hodnocení poptávky a očekávaná poptávka) se oproti minulému měsíci snížilo o 10 bodů a je o 17 bodů nižší než před rokem.